

Nepředmětnost jako filosofické téma

Význam úvah o nepředmětnosti a přiměřených nových myšlenkových prostředcích, jaké jsou k takovým úvahám nezbytné, je relevantní v naší době také ze dvou velmi závažných důvodů. Především se na celém světě šíří jakási nová vlna tzv. postmoderní skepse, která se mimo jiné obrací proti vědám a vědeckosti, ale kupodivu se téměř nikdy nedostává do konfliktů s tzv. antivědami, ať už jsou označovány za alternativní vědy anebo zcela odmítavě za pseudovědy. A na druhé straně sílí toporně konzervativní myšlení dokonce i předních vědců, kteří to vše nejen odmítají, ale nechtějí to vůbec vidět, nechtějí zejména revidovat svůj objektivistický fundamentalismus. To je situace, z níž vlastně dosud neexistuje perspektivní východisko. Je to situace, která si žádá nový přístup a nové řešení. Není pochyb o tom, že novodobé a moderní vědy velmi jednostranně a mylně vsadily na objektivismus, jehož původ je ovšem starší (už starořecký). Zpředměťující myšlení je však chybné, i když v některých směrech se osvědčilo (omyl se někdy může po jistou dobu „osvědčovat“); zato v jiných směrech selhávalo a zejména dnes vážně selhává. Ale v současné situaci každá kritika zpředměťujícího myšlení je na jedné straně nekriticky odmítána, protože prý nahrává postmodernistickým trendům, a na druhé straně jí je využíváno k obhajobě tzv. paralelních přístupů a skutečných pseudověd. Myšlenka, zdůrazňující nepředmětné stránky některých skutečností, jakož i nezbytnost náležitě vybudovat nový myšlenkový aparát k jejich zkoumání, tak naráží na odpor na obou stranách existujícího napětí a existujících rozporů. To se může časem ukázat jako perspektivní, ale momentálně to představuje spíše překážku každé vážné diskuse.

(Písek, 050303-2.)